

eds meer ont-
er de gansche

ceptor te Rolduc.
I. van Langen-
14. „In den berg

leerde, die zijn
an de Gemeente-
en, na daar te
in de klassieke
katholieke gym-

ad. Meermalen
Rome vertoefde,
a het geluk over-
te bijzonder of
n te beurt valt,
te maken.
ij in zijn boek

in de eerste vijf
felles gewijd.
Florence. — Op
Napels en Poma-
werpen, die in de
ika. — Een Pri-
— Archæologie.
— Olysee door
werpt, die be-
ek worden be-

dat in in de
alle belangrijk;
it ook tot het
e tijden en van
jving van onzen
ing, zeker niet
an leggen.

philosophie van
la, die weet, dat
geestelijke voor-
wereld belang.
ben, onder de
orden behooren.
e. Onder ons
einig christenen
weet zelfs een
rbeider van die
aar het jonge
reid deed.

zullen met be-
Gits verhaalt:
dorp van zeer
in de leemen
en groote ruim-
vanstaant was-
schrijft: „Met
Korinthe het
delingen, waar
zijn gloeiende
nen voor den
d Gallo, zijn
verhaalt.

in Hells in
populair boek.

geleerde, ook
niet uit eigen
enkele punten

1 der antieken
el uit te weten
ew is.

dat het boek
bij een enkel

geleerde en te
dat door zijn
lezer niet los

uitdrukken, de
kunstvorm van
gedaan.

te, is de iunige
n dezen room-
verruiging niet

Het stemt u
onsen te d, een
christendom, al
rien uitkomen.

het gemis aan
houwelijkheid,

childert niet en
den tekst,
k, kunnen het
childer zijn”.

het door mij
niet te docu-
leeren, zal de
de geestespijs,
beren.

ndre Drs. Loff.
dr. J. C. de

in zoo korten
en na de toe-
vijf drukken
wijs, dat het

verk, waarvan
13: 15, kent,
ans in onze

boek, dat aan
lere innigheid

preekt,
wordt gehan-
delingen; de
chismoer, die
idenheid, die
plicht tot be-
lijdenis; de
n den triomf

hof, die bij de
distuk vervat
en daarom

maar inzon-
leeren Dicht-
nd boek.
ook om zijn
n gulden —
kerkeraden
geboden, die

istelijke kerk
Uitgave van
Van Veen,
id van den
sche hoogte

PROF. VAN VEEN, op wiens *Mannen des ge-
loofs* ik hier onlangs de aandacht vestigde, be-
weegt zich ook in deze rede op zijn eigen
terrein: de kerkhistorie.

Wat in den laatste tijd in Frankrijk voort-
ten gevolge van de daar in 1905 aangenomen
wet op de scheiding van kerk en staat, een wet,
die zoo als de hoogleraar in zijn rede terecht
opmerkt, „zoo heelst mogelijk scheiding van
staat en godsdienst beoogt”. — „zelfs de Franse
man” schrijft hij in een noot op 6, „mag niet
meer aan God herinneren,” en hij wijst daarvoor
op het bekende besluit van Januari 1907, om
het randschrift op de goud en zilverstukken:
„Dieu protège la France!” alvast, voor zoover
de francotukken betreft, te vervangen door
de leuze: „Liberté, Egalité, Fraternité” — leedde
hem tot het onderwerp zijner rede.

Op grond van een breed opgezet, aan de
historie ontleend betoog, komt de reedsenaar tot
de slotsom: „De Christelijke kerk heeft, als zij
haar zelfstandigheid prijs gaf of deze haar ont-
roofd werd, van de machthebbers der wereld
niet dan kwaad ondervonden.”

Op pag. 35 zegt Prof. VAN VEEN: „En in
ons vaderland heb ik slechts te wijzen op al de
kerkelijke ellende, die het gevolg is geweest en
nog is van het jammerlijk feit, dat koning Wil-
lem I tot onzaliger ure de Gereformeerde kerk
heeft willen reorganiseren en, in ieder opzicht
wederrechtelijk handelende, een toestand schepte,
die de kerk verdeeld en verscheurd heeft, en
haar van den beginne af belemmerde, zich in
geestelijke richting te ontwikkelen en tot waar-
achtigen bloei te komen.”

Dereenigingsleven.

ORGANISATIE EN GEMEENSCHAP.

Op het gebied van het vereenigingsleven staan
ons vrienden en geestverwanten in de provincie
Groningen stellig niet ten achter bij andere
provincies.

Het Provinciaal Comité van antirevolutionaire
kiesvereeningen geeft daar, niet slechts vóór
maar ook ná de stembus, een leiding aan de actie
en aan de propaganda der beginselen als waarop
men dan één andere provincie jaloeersch zou
kunnen zijn. Ten aanzien van het leven onder
Gereformeerde jongelingen, laat Groningen zich
evenmin onbetuigd. Bovenal onderscheidt zich
dit gewest door den ijver, de toewijding en den
taet, waarmee daar het lager onderwijs naar
een beginselen tot ontwikkeling wordt gebracht.
Een bericht in de bladen over een dezer dagen
gehouden vergadering van scholen in het
district Groningen van het Gereformeerde School-
verbond, geeft weer opnieuw bewijs, hoe men
in die provincie ernstig poogt, door organisatie
en samenwerking te voldoen aan den eisch der
gemeenschap, dien de tegenwoordige tijd eischt
aan ons onderwijs, nu de schoolwet-Kuyper
meer vrijheid van beweging geeft. Dit bericht
in de bladen herinnert er aan, dat het deze
week, 19 April, juist een jaar geleden is, dat
te Utrecht zeer vele vrienden van het Gerefor-
meerd Schoolonderwijs te zamen kwamen, en
met groote meerderheid van stemmen het besluit
namen, dat Gereformeerde scholen, die zich
daartoe bereid mochten verklaren, in een onder-
ling verband zouden treden.

Het is zoo, op de wijze waarop deze gewich-
tige zaak van het Gereformeerde Schoolverbond
was voorbereid, werd door sommigen aanmerking
gemaakt.

Iets wat geen verwondering baart. Er is nog
nimmer in ons goede land iets nieuws aan de
orde gesteld, of de critici stonden gereed er
hun oordeel over uit te spreken. Ook de Ver-
eeniging tot Christelijke verzorging van Krank-
sinnigen in Nederland heeft dat ondervonden.
Klein was het getal belangstellenden, die in
April 1884 zich verzameld hadden in het
Militair Tehuis te Utrecht, om de statuten
voor de jeugdige vereeniging vast te stellen, en
in dat kleine getal belangstellenden was de
critiek waardig, zoodat het soms wel scheen
alsof het mis zou loopen. Toch gaven mannen
als Prof. Lindeboom en wijlen Prof. Wielenga
des moed niet op. Integendeel. Zij verduideliden
slechts in ijer en toewijding, zij spanden zich
te meer in, om door voorzichtige beleid te
toonen, hoever hun deze zaak ter harte ging.
En niet — de Heere heeft hun pogingen boven
bidden en danken gezegend.

Dit bleek ook weer op de jaarvergadering,
die de Vereeniging tot Christelijke verzorging
van Krankzinnigen dezer dagen te Zwolle, nu
voor den 25sten keer, mocht houden. Straks
wordt reeds de vierde stichting te Wolfheer
gezicht; de drie bestaande stichtingen Volvrij-
denmoord en Bloemendaal, voldoen indertijd,
heilsa, aan een bestaande behoefte. Rijk, pro-
vincie en gemeenten worden wel gedwongen
met het bestaan dier stichtingen ernstig rekening
te houden; terwijl bovendien de wijze, waarop
de ongelukkigen worden verpleegd, algemeen
geroemd wordt, ja zelfs meermalen als voorbeeld
werd gesteld. Trouwens, wanneer deze vereeni-
ging niet was opgericht, wanneer haar arbeid
niet was gezegend, zoo, dat deze zich niet op
ongedachte wijze zouden hebben uitgebreid — dan
was het rijk, dan was meer dan één provincie
in de noodzakelijkheid gekomen, door nieuwe,
kostbare gesichten de gelegenheid tot verpleging
van de ongelukkigen te vermeerderen.

Ook voor de ontwikkeling van onze beginselen
is het optreden en is de arbeid van deze Ver-
teuiging van zeer groote betekenis geweest.
Twaalf doctoren zijn nu reeds aan de stichtingen
verbonden, voor wie de beoefening der psychia-
trie naar den eisch van het Woord Gods, van
zelf een behoefte is geworden. Straks zijn meer
Christen psychiateren noodig. Hoe die te verkrij-
gen? De Rijks-Universiteiten geven van zelf
geen waarborg. En zoo kwam de Vereeniging
er toe, om op haar jongste vergadering te
besluiten tot het oprichten van een kliniek in
verband met een op te richten leerstoel voor
psychiatrie en neurologie. De daarvoor ge-
wenschte hoogleraar zal door onze Vereeniging
voor Hooger onderwijs op Gereformeerden
grondslag worden aangewezen, waaruit alzo
duidelijk wordt dat de bestudering en de
ontwikkeling onzer beginselen, mede door den
arbeid der Vereeniging tot Christelijke verzorging
van Krankzinnigen, een grooter terrein zal kun-
nen beslaan.

Zoo is deze vereeniging tot groei en bloei
gekomen, wordt zij nog steeds door den Heere
gezegend en door de menschen geëerd. Ondanks
de vele, spottende bestrijding, die zij van
tegenstanders had te verduren; ondanks ook
het misverstand en de kritiek in eigen kring,
waaraan zij bloot stond.

Welnu — ook het Gereformeerde Schoolver-
bond weet van critiek mee te spreken. Doch
al ware het dat enkel, ja dat zelfs vele aan-
merkingen, op de voorbereiding gemaakt, ge-
grond waren — daarmede zou toch het moe-
del, dat het zich voorstelt, niet geoordeeld
zijn. Trouwens, dit is dan ook reeds gebleken.

In de eerste vergadering van 19 April van het
vorige jaar trad al dadelijk een getal van meer
dan honderd scholen tot het Schoolverbond
toe; terwijl de tweede vergadering, in het jaar
van 1906 gehouden, bewees dat de sympathie
voor het doel geenszins vernaaid was. Dit
duidt aan, dat de zaak zelve, die het Gerefor-
meerd Schoolverbond op het oog heeft, den
steun van iedereen voorstander van ons Gere-
formeerde onderwijs met reden mag eischen, ja
dien ook verdient.

Wil men zich daarvan overtuigen, dan leze
of herlese men — want moeilijk kan worden
aangenomen, dat de meesten van de lezers van
de *Herant* geen kennis er mede gemaakt hebben
— de rede, die Prof. Davinck op de 19de
vergadering hield over „De taak van het Gere-
formeerde Schoolverbond”, afzonderlijk uitge-
geven te Hilversum, bij G. M. Klemkerk.

In deze leersame brochure wordt er terecht
op gewezen, dat de gedachte van een school-
verbond niet nieuw en oorspronkelijk is: Ze
werd reeds uitgesproken en ontwikkeld door
Dr. W. van den Bergh in 1888; en zeker zou
de Voortbuitse predikant voor die gedachte
niet slechts in zijn onmiddellijke omgeving
propaganda gemaakt hebben, indien zijn zwakke
gezondheid, gevolgd door zijn overlijden, dit
niet ondoenlijk gemaakt had. De gedachte zelve
vond bovendien reeds verwoenselijke en toe-
passing in den schoolbond van de Rijnstreek
en in dien voor Gouda en omstreken. Zij ver-
diend thans nog ernstiger overweging, nu de
schoolwet-Kuyper het politieke van het onder-
wijsvraagstuk meer op den achtergrond en het
pedagogische ervan op den voorgrond heeft
gevoerd. Naarmate onze scholen — zegt Prof.
Bavinck — door de subsidie van het Rijk groter
zelfstandigheid genieten, hebben zij des te meer, om
als Christelijke scholen te blijven bestaan, te
hulp en den steun, den raad en de voorlichting
de zorg en den prikkel der gemeenschap van
nood. De Staat moge letten op de bevoegdheid
der onderwijzers, op den toestand der school-
lokalen, op de inrichting en het peil van het
onderwijs; maar het Christelijk gehalte daarvan
ontsnapt aan zijn waarneming. En de Kerk moge
in het gunstigste geval eenig toezicht kunnen
houden op de handhaving der belijdenis bij het
onderwijs; over de inwerking van die belijdenis
op het onderwijs en op de vorming van het
onderwijs door die belijdenis mist zij de macht
en de bevoegdheid tot oordeelen. Alleen scholen,
die met elkander op den grondslag derzelfde
belijdenis staan en die dus dezelfde behoefte en
eisch, derzelfde taak en roeping hebben, kunnen
waarsijk voor elkaar tot steun en leiding, tot
voorlichting en bemoeiding zijn.

Een verband alzo tusschen scholen van de-
zelfde belijdenis; wat echter geenszins uitsluit
samenwerking met bijzondere scholen van aller-
hande kleur, waar het financiële, administrati-
e, politieke en allerlei uitwendige belangen
geldt. De opleiding onzer onderwijzers, herl het
karakter van het onderwijs eischt een nauwen
band tusschen de scholen van derzelfde be-
ginselen uitgaande; doch dit wil niet zeggen
verbreking van de gemeenschap met andere
Christelijke scholen.

Bij dit Gereformeerde schoolverbond behoort
nu, evenals bij de kerken, het swaartpunt te
liggen in de scholen zelve en voorts in de nuts-
vergaderingen. Alzo: 1. plaatselijke organi-
satie, waartoe behooren de ouders en de belang-
stellenden, de vereeniging en het bestuur, het
hoofd met de onderwijzers; 2. districtie organi-
satie, waartoe gelijkgestemde scholen behooren;
en 3. het Schoolverbond zelf voor geheel het land.

De werkzaamheden der districtie organisaties
bestaan — aldus Prof. Bavinck — in het houden
van districtie vergaderingen ter bespreking van
belangen van onderwijs en opvoeding, in de
onderlinge visitatie der scholen, het bevelen
van schoolzaken, het laten optreden van sprekers,
het aanbevelen en verspreiden van pedagogische
literatuur, het oprichten en instandhouden van
en het toezicht oefenen op normaallessen en
kweekscholen.

Aan arbeid behoort het alzo niet te ontbreken;
maar daarom juist wekt het eenige verwondering,
dat niet meer algemeen wordt overgegaan tot
het oprichten van districtie-organisaties. Even-
wel, dit ligt eenigermate in den aard der zaak.
Tegenover nieuwe dingen staat een goed Neder-
landse aanvankelijk eenigermate aarzelen, ook
al sympathieert hij er volkomen mee. Als die
schroom maar eerst is overwonnen, gaat het
vanzelf. Men ziet het aan de provincie
Groningen, waar vier districten nu reeds worden
opgericht en waar het district Groningen nu
reeds is geconstitueerd.

Moge het voorbeeld van Groningen en dat
van andere scholen een prikkel zijn om aller-
wege, in alle provincies, districtie-organisaties
in het leven te roepen, opdat ook daardoor de
schoolwet-Kuyper in betekenis voor ons vrij
Gereformeerde scholen moeje winnen.

Organisatie, en daarmee gemeenschap en
aansluiting, ligt immers in onze Gereformeerde
beginselen.

Uit de Pers.

De *Frische Kerke* gaf onder den titel
„De tweede sleutel”, een reeks artikelen over
de tucht, waarvan het laatste wel van bijzonder
belang mag worden geacht.

Wij eindigen onze reeks met een slotartikel over
de tucht over de ambtsdragers, een onderwerp,
dat helms in onze dagen aparte behandeling eischt.
Dit onderwerp mag vooral in Friesland urgent
geacht worden. Niet doordat er in ons provincie
zoo druk tucht geëend worden moet over de
ambtsdragers; daarvoor bewaart de Heere Zijne
Kerken in ons gewest; maar omdat in het volgend
jaar te Generale Synode komen zal een uitspraak
van de laatste Provinciale Synode van Friesland
rakende deze zaak.

De geschiedenis van deze uitspraak willen wij
eerst nog even opheffen.

De Frische Kerken, den 4 April 1906 voor het
laatst provinciale samc. vonden op haar a, en
den voorstel van de Classis Dokum:

De Classis, gehoord de mededeeling van de
Classis... aangaande de wederbeoortbaar-
steling van een wegens eerlijkheid sonde tegen het
gebed geschorsten ambtsdrager, is van oordeel,
dat de eere van het ambt en het heil van de
Kerken eischen, dat in zulke gevallen wederbe-
oortbaarstelling niet geschiede, en verzoekt de
Prov. Synode dizelfde besluit uit te spreken
en aan de Generale Synode eveneens inlatening
te vragen.

De Synode, over dit voorstel handelend, be-
greep, dat deze maatregel te scherp zou zijn en
zeker zou ingaan tegen den geest der Christelijke
tucht. Indien wij ons even terugdenken in de
laatste maanden van '9 en de eerste van '06, kun-
nen wij verstaan de verantwoordelijkheid die 'n
in dit Dokumer voorstel uitdruk. De Kerken heb-
ben echter kaln de waardig gehandeld, door het
Dokumer voorstel niet aan te nemen, maar het
te laten blijven bij een conscientiekreet, aldus
luidende:

de Prov. Synode, vertrouwend dat de Kerken
de eerlijke zonden tegen het zevende gebed
in de ambtsdragers met allen ernst zullen straf-
fen, spreekt de wenschelijkheid uit, dat men niet
lichtelijk bij schorsing blijve, maar eerder tot
afzetting van den dienst overga.

Een conscientiekreet, meer niet. Een kreet van
smartelijke verontwaardiging, door de omstandig-
heden afgeperst. Geen voorstel voor de Generale
Synode werd bedoeld: de vorm maakt dat al duide-
lijk. Een motie, anders zeker op een kerkelijke
vergadering niet thuis behoorende, maar toen door
den tijd voldoende gemotiveerd.

Blijkbaar begrepen de Kerken, dat de bestaande
regeling der tucht over de ambtsdragers voldoende
kon geacht worden en er dus aan de Generale
Synode niets behoefde te worden voorgesteld.

Toch gaat deze laatste door alle Frische Ker-
ken samen geuite kreet het volgende jaar naar
Amsterdam. Wij lezen toch art. 23 van de Acta
onzer Noorder-Synode:

Het voorstel van de Cl. Dokum, bedoelende
overname en doorzending naar de Generale
Synode van het besluit der voormalige Prov.
Synode inzake de tucht over ambtsdragers, wordt
aangenomen.

Wij zullen ons niet ophouden met de vraag,
wat de Generale Synode met dat besluit d. r
voormalige Prov. Synodes doen moet. Duidelijk
genog is, dat de zaak van de tucht over de ambts-
dragers leeft in onze Frische Kerken.

Dat ook de ambtsdragers aan de kerkelijke
tucht onderworpen zijn, is steeds door de Gerefor-
meerde Kerken staande gehouden tegen de
hiërarchische beweringen van Roomsche zijde. De
vraag, of de Paus aan het concilie, dan wel het
concilie aan den Paus onderworpen is, stelt ons
dadelijk de kwestie praktisch voor oogen.

Van den laagste tot den hoogste is het slechts
de vraag: is hij een *broeder*? Is dat in kerkre-
chtelijke zin uitgemaakt, dan is het ook duidelijk,
of hij bij overtredding voorwerp is van kerkelijke
tucht. Onze Gereformeerde Kerken zijn altijd tegen
de hoogste plaatsen tegen de voorgangers, tegen
de ambtsdragers, het strengst opgetreden. Wat in
een gewoon lid nog te dragen was, kon volstrekt
niet altijd geduld worden in den ambtsdrager. Het
Woord des Heeren: „van hem, dien veel gegeven
is, zal veel geëischt worden; en dien men veel
vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger
eischen (Luk. 12: 48) drong tot die houding.

De tuchthandeling des Heeren over Nadab
en Abihu wees de Kerk den weg en waar woog
haar het woord: „in degenen, die tot Mij naderen,
zal Ik gebelliigd worden, en voor het aangezicht
van al het volk zal Ik verheerlijkt worden. (Lev.
10: 3). Indien iemand die gebouwd heeft, gaat
afbreken, is hij zeker grooter overtredder dan een
die afbreukt zonder zelf ooit te bouwen: de eerste
stelt zich zelve tot een overtredder. (Gal. 2: 18).

Al heel in het begin van de nieuwe instelling
der Kerken Christ in onze landen werd er onder-
scheid gemaakt tusschen de leden en ambtsdrag-
ers bij het gebruik van den tweeden Sleutel. In
Wezel (zie Wezelische Artikelen VIII, 13 v.v.)
werd de Dienaren en Ouderlingen in bescher-
ming genomen en daarom de tucht over hen over-
gelaten aan de Classische Vergadering, tenzij zij
sich met eenige openbare schanddaad en schelm-
stok bekleet hadden. In dit laatste geval moesten
zij onverwijld, zonder het oordeel der Classis af
te wachten, met schande en oer van hun ambt
worden verwijderd. In Wezel werd in 1800 een
zelfs niet gesproken over herstel bij gebleken bo-
vaardigheid. Ter Synode van Emden in 1871 zijn
de bepalingen gemaakt, die nu nog gelden voor
het gebruik van den tweeden Sleutel tegenover de
ambtsdragers. De onderlingen en diakenen blijven
onderworpen aan de directe rechtspraak des Kerk-
rads: de Dienaren hooren hun eindvonnis eerst
na het oordeel der Classische Vergadering.

Hij de tucht over de ambtsdragers moest onder-
scheid gemaakt worden tusschen tweeërlei, name-
lijk: het ontsetten uit het ambt en het uitsluiten
uit de Christelijke gemeente. Iemand kan ontsat
worden uit zijn ambt en toch lid van de Kerk
blijven. Iemand kan als lid van de Kerk in den
weg van verooring in het gebruik van alle re-
chten van het lidmaatschap worden hersteld, zonder
nog hersteld te worden in zijn ambt. Tot het be-
kleeden van het ambt staan hogere eischen dan
die gesteld mogen worden voor het lidmaatschap
der Kerk. Daarom wordt er gesproken van een
onverwijld schorsen of afzetten, maar nooit van
een onverwijld afsnijden als lid van de gemeente.

Onze kerkenorde maakt in de behandeling nog
onderscheid tusschen Dienaren des Woords en de
andere ambtsdragers. De Ouderlingen en Diakenen
zijn onderworpen aan het oordeel des Kerkeraads.
Geldt het hunne afzetting, dan moet sedert de
Synode van Middelburg in 1581 de genabuurde
Kerk mede oordeelen. Maar de Kerkeraad kan
tegenover een Dienaar des Woords niet verder
gaan dan schorsen. Of de Dienaar van dien dienst
af te zetten zal zijn, zal aan het oordeel der Clas-
sis staan, en deze mag daarvoor geen oordeel
uitspreken of zij moet eerst het advies van Deputa-
ten der Particuliere Synode vóór zich hebben.

Deze laatste beperking van het classische oordeel
is aangebracht door de Synode van Utrecht in
1905.

Dat een Dienaar niet zoo waar door den Kerk-
eraad van den dienst afgezet kan worden, komt
in beginsel niet hieruit voort, dat de Heere Chris-
tus de macht daartoe niet aan de Optieners, ge-
geven zou hebben. Wie Art. 79 van onze Kerkenorde
goed leest, zal wel bemerken, dat niet de Classis
afzet, veel minder de Deputaten van de Particuliere
Synode. De Classis oordeelt slechts, of een Dienaar
van den dienst geheel af te zetten zal zijn. De
Kerkeraad is het, de Ouderlingen zijn het, die
alleen een Dienaar mogen afzetten.

Dat nu toch de Classis er bij gehaald is, is om
overstapende overwegingen, gelijk de genabuurde
Kerk betrekken wordt in de afzetting van Ouder-
lingen en Diakenen om praktische redenen. Het
is altijd gevoeld in onze Kerken, dat tucht over
de ambtsdragers diep ingreep in het leven der
Kerk en ook in het leven der ambtsdragers zelve.
Daarom moest alle voorzichtigheid betracht wor-
den. Nooit mocht deze tucht misbruikt worden
Nooit met buiging van het recht een ambtsdrager
aan een Kerk, of een Kerk aan een ambtsdrager
opgeëffend worden. Vooral als het geldt de leu-
der der Dienaren des Woords, is het hoognoedig, dat
het oordeel der Classis nog versterkt met het
advies der Synodale Deputaten gewicht in de
schaal legt. De betekenis van de Classis in zulke
gevallen wordt door ieder erkend, die de historie
onzer Kerken van vóór 300 jaren enigzins weet.

Wat de tucht over de Dienaren des Woords
nog zoo bijzonder moeilijk maakt is de betekenis
die zij zoo spoedig krijgt op stoffelijk gebied. Een
geschorst Dienaar kan zijn traktement nog geheel
behouden: hij is nog Dienaar, nog verbonden aan
de Kerk, die verplicht is tot zijn onderhoud en
te haar strikten toch enkel geestelijk is. Maar een
afgezet Dienaar staat buiten het ambt; reden van
zijn onderhoud bestaat er niet; de Diakonie moge
sich zijner ontfemen, misschien daartoe verplicht
zijn: doch recht op levensonderhoud heeft de af-
gezet Dienaar verloren. Wat moet hij beginnen?
In vele gevallen geldt het: werken kan ik niet,
te bedelen schaam ik mij. Allereerstelijkt wordt
deze toestand, als hij veroorzaakt is door des
Dienars wangedrag, door zonden en grove feiten,
feiten, die den bedrijven voor de wereld eeroos
maken. Arme vrouwen en kinderen! Dezen zijn
in de meeste gevallen onschuldig.

Als wij dit alles indenken, gevoelen wij hoe veel
een Kerkeraad noodig heeft, die groepen wordt,
om de eere Gods en Zijner Kerk, tot de afzetting
van een Dienaar des Woords. Te eener zijde moet
de nood des Dienars het hart zoeken te bewegen;
te andere zijde mag toch niets anders dan de
eere Gods en de heilighheid van zijn huis hen
dringen.

Zeer tot schade van de tucht heeft zich lang-
zaamhand de *losmaking* weten te dringen in ons
kerkelijk leven. Ondanks de Utrechtse bepalingen

heeft zij zich dieper en dieper in ons kerkelijk
leven weten in te werken, zoodat er zelfs (hoe is
't mogelijk!) reeds gesproken is van de *losmaking*
van een geschorsten Dienaar. Wij hopen zoo spoed-
dig mogelijk van de *losmaking* verlost te worden.

Ten slotte merken wij op, dat ook hier herstel-
ling is. Dat geschiedt nu echter niet door den sleutel
der tucht. Een Ouderling of Diaken eens afgezet
zijnde, kan later wel weer verkozen worden door
de gemeente: te meer daar toch in ieder geval
de Kerkeraad het recht heeft, om den naam van
zoo iemand van het dubbelst af te houden. Alge-
meene regelen daarvoor te geven, heeft de Gerefor-
meerde Kerk blijkbaar niet oorbair geacht. Alleen
hebben de Kerken vóór Dorst verlaagd, dat zoo
een eens afgezet Dienaar weer naar het ambt dong,
de Classische Vergadering daar bijzonder over oor-
deelen zou. Wij hebben daarvoor geen bijzondere
bepalingen. De manier, waarop in onze Kerken
iemand in een ambt komt, biedt alles aan wat in
dezen gevraagd kan worden. Of men zou de be-
paling moeten aandurven: wie éénmaal uit het
ambt gerit is, kan nooit weer dat ambt bekleeden.
Maar wie zou zoo iets durven zeggen, terwijl de
Heere in Zijn dienst nam en hield mannen als
David en Petrus?

Ga er maar gedurig een gebed op tot onzen
God, dat Hij Zijne Kerk beware bij de zuiverheid
der leer en bij de heilighheid des levens, opdat
niet leden, noch ambtsdragers Zijne eere door af-
wijking schenken, en de tweede Sleutel niet dan
zeer zelden behoeven gebruikt te worden.

Het is goed, dat Friesland deze zaak ter
Synodale tafel brengt.

Een Kerk, die tegenover bare dienaren des
Woords den tweeden sleutel der tucht niet ge-
bruikt, wanneer hietoe wettige oorzaak is,
verwakt haar prestige, geeft oorzaak tot lastering
aan de wereld en maakt dat de oefening der
tucht bij de gewone gemeentelieden haar kracht
verliest.

Officiële Berichten.

Alle brieven en stukken der kerk van Huizen
betreffende, wordt men verzocht te zenden aan
het adres van ondergeteekende.

Namens den raad der Geref. kerk,
G. L. T. H. Z., scriba.

Particuliere Synode van N.-Brabant en Limburg

De particuliere synode van N.-Brabant en
Limburg zal D. V. gehouden worden Woensdag
5 Juni a.s. te 's-Hertogenbosch.

Stukken voor het agendum worden ingewacht
vóór 15 Mei a.s.

Namens de roepende kerk,
J. M. MULDER.

Vergadering van de Classis Amers-
foort, 9 April 1907 te Amersfoort.

1. Ds. A. M. Donner, naar toerbeurt praeses,
opent de vergadering. 2. Eerw. laat zingen
Ps. 89: 1, leest Psalm 89: 1—20, en gaat
voor in den gebede:

2. Ds. Schoonhoven en Ds. Teerink zien de
credentiebrieven na, en rapporteren bij monde
van Ds. Teerink, dat al de Kerken wettig
verteenwoordigd zijn;

3. De notulen worden gelezen en onveranderd
vastgesteld;

4. Een schrijven van een lidmaat uit Vries
wordt voor kennisgeving aangenomen; evensoo
eene missive van de classis Harderwijk;

5. Rond raag naar Art. 41 D. K. O. Eene
Kerk wordt geadviseerd den aan trap van censuur
op een lidmaat toe te passen. Eene Kerk wordt
advies gegeven den H. Doop betreffende van
kinderen boven 11 jaar. Eene Kerk wordt
advies gegeven in sake de bearbeiding van een
lidmaat, wier man geen toestemming wil geven
tot den Doop der kinderen in de Geref. Kerk.
Eene Kerk wordt advies gegeven betreffende
de wijze van schuldbelijdenis, af te leggen door
een doopdij;

6. Naar de particuliere Synode worden afge-
vaardigd de dienaren des Woords: Ds. A. M.
Donner te Amersfoort, Ds. H. Teerink te
Amersfoort en Ds. J. Koppe te Bunschoten als
primi; Ds. J. Schoonhoven te Scherpenzeel,
Ds. H. Bolwijn te Nieuw Loosdrecht en Ds. A.
P. Lanting te Oud-Loosdrecht als secundi.
Dan de onderlingen: J. de Ruyt te Soest, A.
F. Welman te Baars en D. Eggink te Amersfoort
als primi; A. Berendse te Scherpenzeel, H. van
Henten te Oud-Loosdrecht en L. Hey te
Veendam als secundi;

7. De Kerken, die met het oog op art. 13
D. K. O. steun behoeven, hebben nog dezelfde
hulpe noodig;

8. Eene Kerk geeft inflichting in sake de
verzorging van een drielid idioten;

9. De vacature diensten worden aldus geregeld:
Maartensdij: April Ds. J. Schoonhoven, Mei
Ds. A. M. Donner, Juni Ds. J. Koppe. Rens
woude: April Ds. J. C. C. Voigt, Mei Ds. W.
den Hengst, Juni Ds. E. J. Koppe;

10. Bunschoten A. en B. zullen de volgende
vergadering samenroepen;

11. Ds. Bolwijn rapporteert betreffende de
Zending van Utrecht en Gelderland. De classis
keurt de begroting goed;

12. Na dankgebed van den assessor, sluit de
praeses de vergadering.

Op last der classis,
J. KOPPE, adjunct-scriba.

Buitenland.

Duitschland. Uit Bremen.

Uit de oude Hanze stad Bremen vernemen
wij dat de beide Monistische predikanten
Steudel en de